

Universitatea „Babeș–Bolyai”
Școala Doctorală de Comunicare, Relații Publice și Publicitate

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

**Participarea politică a maghiarilor din Transilvania în
mediul online**

Conducător de doctorat:
dr. habil. Vincze Hanna-Orsolya

Absolvent:
Varga Szilvia

Cluj-Napoca
2024

Cuprins

1. Introducere
2. Introducerea conceptului de participare civică și politică
Participare politică neconvențională în România și în rândul maghiarilor din Transilvania
3. "Politizarea" online
Relevanța participării online
Definirea participării politice online
Relația dintre participarea politică online și offline
4. Factorii care influențează activitatea online
Competența digitală ca resursă
Competențe digitale în România și în rândul maghiarilor din Transilvania
Impactul consumului de mass-media asupra participării
Obiceiuri de consum media în România și în rândul maghiarilor din Transilvania
Relația dintre încrederea în instituții și participare
Încrederea în instituții în România și în rândul maghiarilor din Transilvania
5. Sfera publică virtuală
6. Facilitățile oferite de site-urile de socializare
Platforme populare
Facilități generale
Facilități specifice platformelor
Rețele, grupări
Rolul elementelor vizuale
Reacții și interacțiuni
De la gestionarea cronologiei la hashtag activism
7. Efectul de mobilizare al site-urilor de socializare
Exemple internaționale
Încercări de mobilizare online în România și în rândul maghiarilor din Transilvania

Social media ca noi oportunități pentru politicieni

8. Metodologie

Metode de cercetare anterioare

Metode utilizate

Metode utilizate I. Anchetă pe bază de chestionar

Metode de utilizare II. Analiză de conținut

Metode utilizate III. Discuții de focus grup

9. Modele de participare online și offline în rândul maghiarilor din Transilvania. Rezultatele chestionarului

Caracteristicile eșantionului

Participarea online și offline a maghiarilor din Transilvania – statistici descriptive

Factori care influențează participarea online și offline a maghiarilor din Transilvania

Rezumatul modelelor offline, online și Facebook

Categorii separate de-a lungul axei participării online și offline

Factorii care influențează diferite tipuri de activități

Rezumatul modelelor de sprijin, contactare și protest

10. Activitatea politică și civică a maghiarilor din Transilvania pe Facebook. Rezultatele analizei de conținut

Caracteristicile paginilor și grupurilor

Analiza cantitativă a postărilor de pe Facebook

Tipuri de postări

Acțiuni și topicuri care apar în postări

"Noi" și "ei"

Narațiuni în postările de pe Facebook

Cooperarea civică

Donații, caritate și voluntariat

Contribuirea la comunitate prin prezență

Participarea la recensământ

Formularea unei opinii

Comunicarea reprezentării și a organizațiilor

Informații despre cereri, proiecte, administrație

Participarea la alegeri

Obținerea cetățeniei maghiare

Demonstrație, protest activ

11. Atitudinile studenților față de inițiativele întâlnite pe social media. Rezultatele discuțiilor de focus grup

Definirea participării civice și politice din perspectiva elevilor

Dihotomia civilă și politică

Colectarea de informații și impresii despre diferite mișcări sociale

Factorii care influențează participarea politică și civică online a studenților

Beneficiile oferite de social media din perspectiva studenților

Oportunitățile oferite de facilitățile generale din perspectiva studenților

Principalele funcții ale platformelor din perspectiva studenților

12. Rezumat, concluzii

13. Bibliografie

14. Anexe

Anexa 1

Anexa 2

Anexa 3

Cuvinte-cheie: participare politică online, participare politică offline, activism, inițiativă civică, social media, modele de participare

Introducere

Internetul și platformele de social media joacă un rol important în viața de zi cu zi a cetățenilor, atât în ceea ce privește comunicarea și distracția, cât și participarea politică și civică. Pandemia din 2020 a accentuat și mai mult lumea online, iar lipsa accesului la internet ar fi făcut imposibilă ca studenții să progreseze în studiile lor. Deoarece diverse reglementări au împiedicat cetățenii să se adune pentru a participa la dezbateri, a se organiza și a încerca să influențeze deciziile politice, aceste activități au fost, de asemenea, transferate - cel puțin parțial - în spațiul virtual. Ultimii ani au fost marcați de o creștere treptată a penetrării internetului, astfel încât, până în 2023, 85,7% dintre gospodăriile din România aveau acces la internet (Institutul Național de Statistică, 2023).

Unul dintre obiectivele tezei de doctorat este de a obține o perspectivă mai profundă asupra participării politice și civice online și offline a maghiarilor din Transilvania și de a examina modul în care lumea virtuală transformă aceste acțiuni. În plus, scopul meu este să explorez încercările de mobilizare a maghiarilor din Transilvania pe forumurile online și, în final, să examinez atitudinea tinerei generații față de mișcările promovate pe site-urile de socializare. În partea introductivă, teza subliniază că lucrarea de față contribuie la o înțelegere mai profundă a participării politice a minorității maghiare din Transilvania și nu îmbogățește literatura internațională privind participarea. Situația maghiarilor din Transilvania este specială din mai multe puncte de vedere: pe de o parte, deciziile lor politice sunt în mare măsură determinate de faptul că sunt minoritari, iar pe de altă parte, obiceiurile lor de consum media se bazează în mare parte pe surse de limbă maghiară și se informează de obicei din presa maghiară, care, la rândul său, determină modul în care gândesc despre politică (Kiss & Barna, 2015; Papp Z., 2014). În plus, consider necesar să subliniez că obiectivul meu principal a fost să examinez inițiativele civice, dar nu am putut exclude din analiza mea propunerile partidelor politice și ale politicienilor, inițiative la care se alătură și maghiarii din Transilvania. Acest lucru se datorează în principal faptului că sfera societății civile maghiare din Transilvania este foarte dependentă de politica de partid și apare adesea ca un partener (aparent) în inițiativele politice (Bodó, 2002).

Din punct de vedere structural, teza mea include o revizuire a literaturii constând din șase capitole, o prezentare a metodologiei și, în final, rezultatele cercetării mele sunt explicate pe parcursul a trei capitole. În primul rând, introduc conceptul de participare civică și politică,

iar apoi abordez problema "politizării" online și factorii care influențează activitatea online. Aceasta va fi urmată de o introducere generală în sferile publice virtuale, precum și de o explicație a posibilităților oferite de site-urile de rețele sociale și a efectului de mobilizare al site-urilor de social media. În capitolele care discută participarea civică și politică, factorii de influență și efectul de mobilizare al platformelor, voi menționa în mod specific situația din România și a maghiarilor din Transilvania. În capitolul de metodologie, pe de o parte, descriu metodele utilizate în cercetările anterioare publicate în literatura de specialitate, urmate de mai multe informații despre implementarea chestionarului, analiza de conținut și discuțiile tip focus grup pe care se bazează teza mea. În cele din urmă, prezint rezultatele mele de-a lungul diferitelor metode: în primul rând, prezint modelele de participare online și offline întâlnite în rândul maghiarilor din Transilvania (rezultatele chestionarului), apoi activitățile civice și politice pe Facebook (rezultatele analizei de conținut) și, în final, atitudinea studenților față de inițiativele care apar pe social media (rezultatele focus grupurilor).

Cadru teoretic

Un prim punct de referință important este observația literaturii de specialitate conform căreia, în ultimul sfert al secolului trecut, democrațiile occidentale dezvoltate au asistat la un declin tot mai accentuat al participării politice tradiționale (participarea la alegeri și interesul pentru întrunirile publice organizate de partidele politice), în principal din cauza unei scăderi semnificative a încrederii cetățenilor în instituții (Norris, 2002; 2011; Putnam, 2000). Acești cetățeni tind să ia inițiativa în propriile mâini și este mult mai probabil să intervină direct în proces, ridicându-și vocea împotriva deciziilor clasei politice, participând la proteste, demonstrații și înregistrând diverse petiții (Jakobsen & Listhaug, 2014). În același timp, ei nu sunt interesați de politica de partid și de politică în general, dar sunt preocupați de probleme globale, cum ar fi sărăcia și poluarea mediului (Bakker & De Vreese, 2011; Farthing, 2010; Norris, 2004). În acest context apare participarea civică și politică online, care influențează modul în care cetățenii sunt informați, oferind posibilitatea de a se implica în procesul politic de acasă și, în cazul regimurilor represive, înseamnă un canal alternativ de comunicare pentru opoziția regimului.

În legătură cu utilizarea pe scară largă a internetului, au apărut idei utopice conform cărora aceasta ar putea rezolva problema pasivității cetățenilor și, datorită participării online, o parte semnificativă a utilizatorilor vor deveni actori activi – acest argument este criticat de Loader și Mercea (2011) deja la începutul anilor 2010. În general, opiniile privind participarea

politică online în literatura de specialitate pot fi grupate în trei mari categorii. Există un punct de vedere critic, potrivit căruia, deși multe forme de participare online au echivalente offline, simplitatea și costul redus al primelor le fac ne semnificative. Sharoni (2012) atrage, de asemenea, atenția asupra pericolului ca formele de participare cu costuri reduse să le dea cetățenilor sentimentul că influențează efectiv deciziile și că aceștia nu mai iau măsuri reale odată ce și-au exprimat opiniile. Al doilea grup îi include pe cei care văd lumea online ca pe o nouă oportunitate și prezintă acțiunile cu costuri reduse ca un factor pozitiv care încurajează participarea. Ei susțin că aceste forme de participare pot consolida democrația participativă, pot implica oameni care altfel ar evita să intervină, pot oferi oportunități pentru crearea de conținut, pot stimula competiția între partide și pot reduce distanța dintre guvern și cetățeni (Szabó & Mihályffy, 2009; Vissers și Stolle, 2014). O a treia perspectivă este aceea că formele de participare online sunt echivalenți virtuali ai diferitelor tipuri de participare offline, care fac parte din același fenomen și pot fi văzute ca un fel de completare. Prin urmare, acestea nu vor atrage persoane "noi" în politică și nu vor schimba opiniile cetățenilor (Theocharis et al., 2023; Vissers & Stolle, 2014).

În revizuirea literaturii de specialitate a acestei teze, voi încerca, printre altele, să găsesc o definiție adecvată pentru participarea politică și civică online. Aceasta reprezintă o provocare, deoarece site-urile de social media apar în mod constant, oferind noi funcționalități care fac disponibile noi activități (Cantijoch & Gibson, 2019; Cornet et al., 2017). Pe baza definițiilor și a instrumentelor utilizate în studiile publicate între 2006 și 2023, am identificat în cele din urmă șapte tipuri de acțiuni online - care sunt, de asemenea, incluse în chestionar: (1) colectarea de informații; (2) contactarea politicianilor sau a reprezentanților; (3) dezbateră, discuția, exprimarea opiniei pe teme legate de politică; (4) e-petiția; (5) e-donația; (6) voluntariat online, aderarea la un grup de sprijin; (7) apel la acțiune, mobilizare, e-demonstrație. De asemenea, trebuie remarcat în această secțiune că, în timp ce cercetările anterioare au discutat participarea online și offline ca două dimensiuni separate (Di Gennaro & Dutton, 2006; Oser et al., 2013; Vissers & Stolle, 2014), studii mai recente privind participarea online au acordat mai multă atenție faptului că, pe de o parte, există echivalente offline clare ale unor activități virtuale (de exemplu, donații online-offline), care sunt practic imposibil de distins în execuția lor și, pe de altă parte, activitățile care pot fi efectuate pe diferite platforme aparțin unor factori diferiți (Theocharis et al., 2023).

Posibilitățile oferite de site-urile de socializare, care sunt astăzi principala arenă pentru grupările societății civile, contribuie în mare măsură la succesul inițiativelor acestora. În teză menționez următoarele facilități ale acestor site-uri: posibilități favorabile dezvoltării diferitelor

forme de asociere, posibilitatea utilizatorilor de a consuma conținutul în alte forme în afară de reprezentarea în format text, oportunități legate de dispozitivele mobile, datorită cărora se poate profita de social media în orice moment, navigând între informație și conținut, acces simplu la conținutul recomandat de algoritmi (Bucher & Helmond, 2018; Hase et al., 2022). Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că problemele legate de chestiunile publice și de politică sunt adesea discutate în grupuri care nu au fost create inițial în scopuri politice. Utilizatorii se angajează în conversații online mai ales pentru a discuta problemele de zi cu zi (Dahlgren, 2006; Graham et al., 2016; Wright et al., 2016). În timpul discuțiilor, participanții pot ajunge la punctul de a identifica sursa problemei (comune), apoi pot începe să se organizeze și să se mobilizeze pentru a găsi o soluție și a influența deciziile politice în favoarea lor (Graham et al., 2015, 2016). Teza abordează într-un capitol separat acțiunile internaționale online, cele românești, inclusiv cele inițiate de maghiarii din Transilvania.

Alegerea metodelor de cercetare

Teza caută răspunsuri la șase întrebări de cercetare:

Q1: Care sunt diferitele tipuri de forme de participare politică în rândul maghiarilor din Transilvania și care sunt cele mai populare?

Q2: Există o categorie care este interesată exclusiv de participarea online? (Deci, este posibil astfel să fie atrași noi oameni în politică?)

Q3a-Q3b: Ce categorii se disting de-a lungul spectrului participării online și offline și cum pot fi caracterizate aceste grupuri? Ce influențează apartenența unei persoane la un grup sau altul?

Q4: Cum pot fi descrise forumurile și grupurile online populare în rândul maghiarilor din Transilvania?

Q5: Care sunt cele mai frecvente subiecte, narațiuni și încercări de mobilizare care apar pe site-urile și grupurile de socializare populare în rândul maghiarilor din Transilvania?

Q6a-Q6b: Ce factori îi influențează pe tinerii maghiari din Transilvania să se alăture mișcărilor și demonstrațiilor promovate pe social media? Ce funcții principale identifică în fiecare platformă și cum le-ar folosi într-o inițiativă civică?

La aceste întrebări teza oferă răspunsuri în trei etape, combinând trei metode de cercetare: sondaj de opinie pe bază de chestionar (Q1, Q2, Q3a, Q3b), analiză de conținut (Q4, Q5) și discuții tip focus grup (Q6a, Q6b).

Chestionar:

Utilizând sondaj de opinie pe bază de chestionar, am examinat participarea online și offline a maghiarilor din Transilvania, categoriile care au apărut de-a lungul acestor dimensiuni și factorii care influențează participarea. Am avut ocazia să includ întrebările mele privind participarea politică și civică în sondajul Institutului Bálványos intitulat "Obiceiuri de utilizare a internetului și participare politică online în rândul maghiarilor din Transilvania". Răspunsurile au fost obținute din 70 de municipalități prin eșantionare aleatorie stratificată și reflectă opiniile unui total de 1.844 de maghiari din Transilvania.

Cele mai importante variabile ale chestionarului sunt:

Variabile dependente: participarea offline, participarea online, participarea pe Facebook (aceasta din urmă este, de asemenea, inclusă ca variabilă independentă în modelele de regresie online și offline). În cazul activităților offline și online, am măsurat acțiuni în care cele două forme pot fi examinate în paralel: petiție, donație, contactarea unui politician, protest. Acestea au fost însoțite de acțiuni pe Facebook: împărtășirea opiniilor legate de politică, aprecierea unui astfel de conținut (like), aderarea la un grup creat de politicieni sau de societatea civilă.

Variabile independente care pot influența participarea: sex, vârstă, venit, nivel de educație, activitate, ocupație, obținerea de informații din surse tradiționale, obținerea de informații din surse online, competențe digitale, activități de petrecere a timpului liber în mediul virtual, activități generale pe Facebook, încredere în instituții.

Analiza de conținut:

Prin analiza conținutului cantitativă și calitativă, caut răspuns la întrebarea cum pot fi caracterizate forumurile și grupurile online populare printre maghiarii din Transilvania și încerc să urmăresc încercările de mobilizare care apar aici. Rezultatele datelor din chestionar au arătat

că Facebook a continuat să fie cea mai populară platformă social media în rândul maghiarilor din Transilvania, iar pe baza răspunsurilor au putut fi identificate 70 de pagini și 15 grupuri, unde respondenții discută subiecte legate de politică (am inclus doar paginile și grupurile românești care comunică în limba maghiară). Scopul meu a fost să analizez postările care au generat un număr semnificativ de reacții din partea utilizatorilor, prin urmare, pentru fiecare pagină și grup, am inclus cele 10 postări care au generat cele mai multe aprecieri și reacții, cele 10 postări care au primit cele mai multe comentarii și cele 10 postări cu cele mai multe distribuiri în baza mea de date. Este necesar să subliniez că acestea coincid adesea, astfel încât sunt analizate un total de 1684 de postări.

În faza analizei de conținut, am codat următoarele: (1) dacă este sau nu o problemă politică/publică, (2) dacă necesită sau nu o acțiune activă, (3) tipul de acțiune identificat, (4) topicul, (5) cu cine formează un grup sau o comunitate, (6) cine constituie adversarul/inamicul, (7) nivelul de acțiune.

Discuții de focus grup:

Deoarece generația tânără este prezentă pe mai multe site-uri diferite de social media, în cadrul focus grupurilor, am urmărit să aflu modul în care ar putea utiliza posibilitățile fiecărei platforme într-o inițiativă civică bottom-up și ce cred ei despre participarea online în general.

Au avut loc două discuții tip focus grup: una cu studenți specializați în științe sociale și a doua cu studenți care nu aparțineau acestui grup. Motivul separării celor două grupuri este că literatura internațională raportează că studenții la științe sociale sunt mai activi atunci când se desfășoară astfel de inițiative și că aceștia pot, de asemenea, să învețe despre acest tip de mișcări în timpul studiilor.

Principalele subiecte ale discuțiilor au fost: (1) activismul politic și civic, (2) social media, (3) participarea politică și civică online, (4) oportunitățile online în implementarea inițiativelor.

Principalele rezultate ale cercetării

Datele arată că în rândul maghiarilor din Transilvania, formele offline de activități politice și civice se dovedesc a fi mai populare decât cele virtuale. Mai mult, la momentul realizării sondajului, acțiunile pe Facebook erau mai puțin populare decât, de exemplu, semnarea unei petiții. Acest lucru sugerează, de asemenea, că îngrijorarea exprimată în

literatura internațională conform căreia oportunitățile virtuale ușor de realizat, dizolvă noțiunea de participare (Sharoni, 2012), nu a fost dovedită în lucrare.

De asemenea, de-a lungul dimensiunilor online-offline, se poate observa că mai mult de un sfert dintre maghiarii din Transilvania pot fi clasificați drept "cetățeni offline". Dacă construim aceste categorii de cetățeni după formele care pot fi examinate în paralel, lumea online nu atrage oameni "noi" aproape deloc. Cu toate acestea, dacă includem activitățile de pe Facebook în acțiunile online, grupul de "oameni noi" crește cu 7 puncte procentuale, deci, de fapt, site-urile de socializare sunt oarecum capabile să determine oamenii pasivi anterior să acționeze. Mai mult, analiza componentelor principale arată că pentru maghiarii din Transilvania, formele de acțiune online și offline sunt legate între ele și fac parte din același proces, adică pentru cei care și altfel ar fi activi, lumea virtuală reprezintă o nouă alternativă. Analiza componentelor principale arată, de asemenea, că activitatea pe Facebook reprezintă o dimensiune separată.

În teza mea, am examinat care sunt factorii care influențează activitatea offline-online-Facebook și care variabile independente au efect asupra grupurilor de activități (sprijin, contactare, protest) descrise în analiza componentelor principale. Rezultatele indică un proces: în primul rând, este necesar să se dobândească anumite competențe digitale, pentru ca maghiarii din Transilvania să înceapă apoi să se simtă încrezători în utilizarea diferitelor platforme online și să adopte o atitudine pozitivă față de tehnologie. Acest lucru i-ar putea determina să înceapă să se organizeze pe diferite site-uri de socializare, să își exprime propriile opinii și să se alăture diferitelor grupuri. În cele din urmă, activitatea politică pe Facebook are un impact pozitiv asupra tipurilor de acțiuni în care formele offline și online pot fi examinate în paralel. Dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor și o strategie adecvată pentru a facilita acest lucru sunt esențiale, în special în cazul celor care rămân în urmă în ceea ce privește participarea offline: cei care locuiesc în orașe mici sau în zone rurale și cei cu un nivel scăzut de educație. În plus, în contextul încrederii în instituții, se poate observa că este necesar să se discute separat fiecare nivel și tip de instituție. În cazul maghiarilor din Transilvania, încrederea în instituțiile clasice ale democrației reprezentative (parlament, guvern, președintele României, partide politice) are un impact negativ asupra participării, în timp ce încrederea în instituțiile locale are un impact pozitiv. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că respondenții văd în parlament, guvern, președintele României și partidele politice în general un nivel îndepărtat de ei: politica "românească". Aceste instituții sunt adesea prezentate ca adversari politici pe site-urile de socializare pe care le urmăresc. În schimb, ei văd în administrația locală un aliat, care apare și ca partener pe site-urile de socializare menționate de ei; de obicei, se și alătură inițiativelor lor.

Pe parcursul analizei de conținut, am clasificat cele 1684 de postări de pe Facebook deja menționate în partea metodologică în funcție de acțiunile - active sau pasive - regăsite în texte: (1) cooperare civică, (2) donații, caritate, voluntariat, (3) contribuirea la comunitate prin prezență, (4) participarea la recensământ, (5) formularea unei opinii, (6) comunicarea reprezentării și a organizațiilor, (7) informații despre cereri, proiecte, administrație, (8) participarea la alegeri, (9) obținerea cetățeniei maghiare, (10) demonstrație, protest activ. Obiectivul principal în cercetarea mea a fost să analizez inițiativele bottom-up, însă acestea apar doar foarte rar. Astfel de inițiative apar în cazul problemelor locale și pe unele subiecte de controversă. Într-un număr semnificativ de postări, ONG-urile și grupurile de pe Facebook, tematizează aceleași probleme ca și partidele și politicienii și adoptă narațiunile acestora. Aceasta este în principal narațiunea Uniunii Democrate Maghiare din România și a Guvernului Ungariei. Principala concluzie a analizei de conținut este că lipsesc inițiativele de tip grassroots din Transilvania și narațiunile independente, detașate de politica de partid. Conform discuțiilor din cadrul focus grupurilor, aceasta este ceea ce își dorește generația tânără.

Discuțiile din cadrul focus grupurilor arată că studenții folosesc în mod activ mai multe site-uri de socializare și sunt conștienți de posibilitățile oferite de aceste platforme. Dacă ar avea loc o inițiativă civică, aceștia ar fi capabili să le utilizeze în mod corespunzător. Există trei factori principali care îi influențează pe tineri să se alăture unei cauze în spațiul online: persoana de la care provine informația, își manifestă interesul dacă este vorba de o cauză apropiată de comunitatea lor și devin activi dacă simt că sunt afectați de această problemă. Cu toate acestea, ei tind să evite în general politica din viața lor de zi cu zi și nu au încredere în inițiativele politicienilor și ale partidelor.

Bibliografie

- Abdullah, N. H., Hassan, I., Fazil Ahmad, M., Hassan, N. A., & Ismail, M. M. (2021). Social Media, Youths and Political Participation in Malaysia: A Review of Literature. *SSRN Electronic Journal*, 11(4), 845–857. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3849948>
- Ádám, B. (2021). Talmi civil eszköz? A Minority SafePackról dióhéjban. *Korunk*, 32(8), 104–115.
- Albrecht, S. (2006). Whose voice is heard in online deliberation?: A study of participation and representation in political debates on the internet. *Information, Communication & Society*, 9(1), 62–82. <https://doi.org/10.1080/13691180500519548>
- Almond, G., & Verba, S. (1997). Állampolgári kultúra. Bevezetés a politikai kultúrába. *Szociológiai Figyelő*, (1–2). <http://www.c3.hu/~szf/Szofi97/Sz97-03/Sz97-03-Fr.htm>
- Amná, E. (2013). Active, passive and standby citizens. *The EWC Statement Series*, (3), 17–21.
- Andreeva, M. (2019). (Re)Shaping Political Culture and Participation Through Social Networks. *Journal of Liberty and International Affairs*, 5(2), 43–54.
- Androniciuc, A., & Barreto, A. M. (2018). User Mobilization and Participation in Online Political Campaigns. A Case Study From Romania. *Annals of the “Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Economy Series*, 4, 155–168.
- Anduiza, E., Gallego, A., & Cantijoch, M. (2010). Online political participation in Spain: The impact of traditional and internet resources. *Journal of Information Technology and Politics*, 7(4), 356–368. <https://doi.org/10.1080/19331681003791891>
- Ardèvol-Abreu, A., Hooker, C. M., & Gil de Zúñiga, H. (2018). Online news creation, trust in the media, and political participation: Direct and moderating effects over time. *Journalism*. <https://doi.org/10.1177/1464884917700447>
- Arshad, S., & Khurram, S. (2020). Can government’s presence on social media stimulate citizens’ online political participation? Investigating the influence of transparency, trust, and responsiveness. *Government Information Quarterly*, 37(3). <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101486>
- Bakker, T. P., & De Vreese, C. H. (2011). Good news for the future? Young people, internet use, and political participation. *Communication Research*, 38(4), 451–470. <https://doi.org/10.1177/0093650210381738>
- Bálványos Intézet (2021a). *Az AUR és George Simion diskurzusának elemzése a közösségi médiában*. <https://balvanyos.org/az-aur-es-a-simion-story-a-kozossegi-media-tartalomelemzese-a-politikatudomanyban/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.

- Bálványos Intézet (2021b). *Nemzeti identitás és Magyarországgal való viszony az erdélyi magyarok körében – 2021*. <https://balvanyos.org/nemzeti-identitas-es-magyarorszaggal-valo-viszony-az-erdelyi-magyarok-koreben-2021/> Data ultimeii accesării: 2024. 02. 27.
- Bărbieru, M. (2022). Adapting political communication to technology. Case study: evolutionary aspects on social networks in Romania. *Swedish Journal of Romanian Studies*, 5(2), 117–136. <https://doi.org/10.35824/sjrs.v5i2.23777>
- Bastos, M. T., & Mercea, D. (2016). Serial activists: Political Twitter beyond influentials and the twitterariat. *New Media & Society*, 18(10), 2359–2378. <https://doi.org/10.1177/1461444815584764>
- Bastos, M. T., Mercea, D., & Charpentier, A. (2015). Tents, Tweets, and Events: The Interplay Between Ongoing Protests and Social Media. *Journal of Communication*, 65(2), 320–350. <https://doi.org/10.1111/jcom.12145>
- Bodó, B. (2002). Civil önépítkezés. *Magyar Kisebbség*, 7(3) <https://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/index.php?action=cimek&lapid=20&cikk=m020303.html>
- Boulianne, S. (2015). Social media use and participation: a meta-analysis of current research. *Information, Communication & Society*, 18(5), 524–538. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1008542>
- Boulianne, S. (2020). Twenty Years of Digital Media Effects on Civic and Political Participation. *Communication Research*. <https://doi.org/10.1177/0093650218808186>
- Bruns, A., & Highfield, T. (2016). Is Habermas on Twitter? Social Media and the Public Sphere. In A. Bruns, G. Enli, E. Skogerbø, A. O. Larsson, & C. Christensen (Eds.), *The Routledge Companion to Social Media and Politics* (pp. 56–73). Routledge.
- Bucher, T., & Helmond, A. (2018). Chapter 13: The Affordances of Social Media Platforms. In J. Burgess, A. Marwick, & T. Poell (Eds.), *The SAGE Handbook of Social Media* (pp. 233–253). SAGE Publications Ltd.
- Burai, K., & Bene, M. (2021). Érzelmek húrjain: Politikai kommunikáció és állampolgári reaktivitás a közösségi médiában. *Politikatudományi Szemle*, 30(1), 82–103. <https://doi.org/10.30718/POLTUD.HU.2021.1.82>
- Burean, T. (2019). Democrats on the streets. Drivers of student protest participation in Romania. *Partecipazione e Conflitto*, 12(1), 22–42. <https://doi.org/10.1285/i20356609v12i1p22>
- Burean, T., & Badescu, G. (2013). Online and Offline Political Participation in Romania. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2304567>

- Burean, T., & Badescu, G. (2014). Voices of discontent: Student protest participation in Romania. *Communist and Post-Communist Studies*, 47(3–4), 385–397. <https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2014.10.004>
- Buzogány, A. (2021). Civic engagement, political participation and the radical right in Central and Eastern Europe. *Party Politics*, 27(1), 35–45. <https://doi.org/10.1177/1354068819863630>
- Cammaerts, B., & Van Audenhove, L. (2005). Online Political Debate, Unbounded Citizenship, and the Problematic Nature of a Transnational Public Sphere. *Political Communication*, 22(2), 179–196. <https://doi.org/10.1080/10584600590933188>
- Cantijoch, M., & Gibson, R. (2019). E-Participation. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.580>
- Castillo-Esparcia, A., Caro-Castaño, L., & Almansa-Martínez, A. (2023). Evolution of digital activism on social media: opportunities and challenges. *El Profesional de La Información*, 32(3). <https://doi.org/10.3145/epi.2023.may.03>
- Claggett, W., & Pollock III., P. H. (2006). The Modes of Participation Revisited, 1980-2004. *Political Research Quarterly*, 59(4), 593–600.
- Conroy, M., Feezell, J. T., & Guerrero, M. (2012). Facebook and political engagement: A study of online political group membership and offline political engagement. *Computers in Human Behavior*, 28, 1535–1546. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.03.012>
- Cornet, V. P., Hall, N. K., Cafaro, F., & Brady, E. L. (2017). How Image-Based Social Media Websites Support Social Movements. *Proceedings of the 2017 CHI Conference Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems*, 2473–2479. <https://doi.org/10.1145/3027063.3053257>
- Crawshaw, S., & Jackson, J. (2010). *Small Acts of Resistance: How Courage, Tenacity, and Ingenuity Can Change the World*. Union Square Press.
- Cult Research, & Geeks for Democracy (2023). *Baroc. Barometrul civic din România*. https://media.hotnews.ro/media_server1/document-2023-07-20-26410509-0-geeks-for-democracy-cult-research-barometrucivicromania-baroc-20iul2023.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Dahlgren, P. (2006). Doing citizenship: The Cultural Origins of Civic Agency in the Public Sphere. *European Journal of Cultural Studies*, 9(3), 267–286. <https://doi.org/10.1177/1367549406066073>
- Dahlgren, P. (2013). *The Political Web: Media, Participation and Alternative Democracy*.

Palgrave Macmillan.

Dalton, R., & Shin, D. C. (2014). Reassessing the Civic Culture Model. In R. Dalton, & C. Welzel (Eds.), *The Civic Culture Transformed: From Allegiant to Assertive Citizenship* (pp. 91–115). Cambridge University Press.

Declic. (n. d.). <https://www.declic.ro/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.

Delany, C. (2011). Online Politics 101. The Tools and Tactics of Online Political Advocacy. Version 2.0. *Epolitics.Com*. <http://www.epolitics.com/onlinepolitics101.pdf> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.

di Gennaro, C., & Dutton, W. (2006). The Internet and the Public: Online and Offline Political Participation in the United Kingdom. *Parliamentary Affairs*, 59(2), 299–313. <https://doi.org/10.1093/pa/gsl004>

Ederly, S., Thorson, K., Bighash, L., & Hannah, M. (2016). Posting about politics: Media as resources for political expression on Facebook. *Journal of Information Technology & Politics*, 13(2), 108–125. <https://doi.org/10.1080/19331681.2016.1160267>

Enjolras, B., Steen-Johnsen, K., & Wollebæk, D. (2013). Social media and mobilization to offline demonstrations: Transcending participatory divides? *New Media & Society*, 15(6), 890–908. <https://doi.org/10.1177/1461444812462844>

Enli, G. S., & Skogerbø, E. (2013). Personalized Campaigns in Party-centered Politics. *Information, Communication & Society*, 16(5), 757–774. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.782330>

Enli, G., & Thumim, N. (2012). Socializing and Self-Representation online: Exploring Facebook. *Observatorio (OBS*)*, 6, 87–105. <https://doi.org/10.7458/obs612012489>

Etter, M., & Albu, O. B. (2021). Activists in the dark: Social media algorithms and collective action in two social movement organizations. *Organization*, 28(1), 68–91. <https://doi.org/10.1177/1350508420961532>

Eurostat (2021). *Individuals' level of digital skills*. ec.europa.eu/eurostat Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.

Farthing, R. (2010). The politics of youthful antipolitics: representing the 'issue' of youth participation in politics. *Journal of Youth Studies*, 13(2), 181–195. <https://doi.org/10.1080/13676260903233696>

Feezell, J. T. (2016). Predicting Online Political Participation. *Political Research Quarterly*, 69(3), 495–509. <https://doi.org/10.1177/1065912916652503>

Florell, M. C. (2021). Concept analysis of nursing activism. *Nursing Forum*, 56(1), 134–140. <https://doi.org/10.1111/nuf.12502>

- Fricz, T. (2019). Civilitika – A civil társadalom kialakulása Nyugat- és Közép-Európában, illetve Magyarországon. *Polgári Szemle*, 15(1–3), 284–297. <https://doi.org/10.24307/psz.2019.0918>
- George, J. J., & Leidner, D. E. (2019). From clicktivism to hacktivism: Understanding digital activism. *Information and Organization*, 29(3), Article 100249. <https://doi.org/10.1016/j.infoandorg.2019.04.001>
- Ghender, F. (2019). Citizenship 2.0: On-line mobilization for political protests in Romania. In I. Boldea & C. Sigmirean (Eds.), *Identity and Dialogue in the Era of Globalization* (pp. 197–204). Arhipelag XXI Press.
- Gil de Zúñiga, H., Ardèvol-Abreu, A., & Casero-Ripollés, A. (2021). WhatsApp political discussion, conventional participation and activism: exploring direct, indirect and generational effects. *Information, Communication & Society*, 24(2), 201–218. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1642933>
- Gil de Zúñiga, H., Jung, N., & Valenzuela, S. (2012). Social Media Use for News and Individuals' Social Capital, Civic Engagement and Political Participation. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 17(3), 319–336. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2012.01574.x>
- Gil De Zúñiga, H., Puig-I-Abril, E., & Rojas, H. (2009). Weblogs, traditional sources online and political participation: an assessment of how the internet is changing the political environment. *New Media & Society*, 11(4), 553–574. <https://doi.org/10.1177/1461444809102960>
- Glózer, R. (2014). Közéleti véleménynyilvánítás a youtube-os paródiavideókban. *ME.Dok*, 3, 33–50.
- Glózer, R. (2016). Részvétel és kollaboráció az új médiában. *Replika 100*, (100)5, 131–150.
- Glózer, R. (2020). Mémek: a világiárvány médiarítusai. *Apertura*, 16(1), 1–32. <https://doi.org/10.31176/apertura.2020.16.1.5>
- Goswami, M. (2018). Social Media and Hashtag Activism. In Bala S. (Ed.) *Liberty Dignity and Change in Journalism* (pp. 252–262). Kanishka Publisher. https://www.researchgate.net/publication/326655352_Social_Media_and_Hashtag_Activism Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Graham, T., Jackson, D., & Wright, S. (2015). From everyday conversation to political action: Talking austerity in online ‘third spaces.’ *European Journal of Communication*, 30(6), 648–665. <https://doi.org/10.1177/0267323115595529>
- Graham, T., Jackson, D., & Wright, S. (2016). ‘We need to get together and make ourselves

- heard': everyday online spaces as incubators of political action. *Information, Communication & Society*, 19(10), 1373–1389. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1094113>
- Györi, L., & Krekó, P. (2020). Breaking Europe. Revealing Russian disinformation networks and active measures fuelling secessionism and border revisionism in Central and Eastern Europe. *Political Capital*. https://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/zinc_revisionism_comparative.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Habermas, J. (1991). *The Structural Transformation of the Public Sphere*. The MIT Press.
- Hase, V., Boczek, K., & Scharrow, M. (2022). Adapting to Affordances and Audiences? A Cross-Platform, Multi-Modal Analysis of the Platformization of News on Facebook, Instagram, TikTok, and Twitter. *Digital Journalism*, 1–22. <https://doi.org/10.1080/21670811.2022.2128389>
- Hoffmann, M., Santos, F. G., Neumayer, C., & Mercea, D. (2022). Lifting the Veil on the Use of Big Data News Repositories: A Documentation and Critical Discussion of A Protest Event Analysis. *Communication Methods and Measures*, 16:4, 283–302. <https://doi.org/10.1080/19312458.2022.2128099>
- Horvath, G. (2021). Visual Creativity of Protests in Romania (2016-2019). *VISUAL REVIEW. International Visual Culture Review / Revista Internacional de Cultura Visual*, 8(2), 219–226. <https://doi.org/10.37467/gkarevvisual.v8.2649>
- Horváth, G., & Bakó, R. K. (2016). Online Artistic Activism: Case-Study of Hungarian-Romanian Intercultural Communication. *Coactivity: Philosophy, Communication*, 24(1), 48–58. <https://doi.org/10.3846/cpc.2016.237>
- Hutchinson, J. (2021). Micro-platformization for digital activism on social media. *Information, Communication & Society*, 24(1), 35–51. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1629612>
- Institutul Național de Statistică (2021a). *Comunicat de presă nr. 06/08.01.2021*. https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2020.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Institutul Național de Statistică (2021b). *Comunicat de presă Nr.312/08.12.2021*. https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2021.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Institutul Național de Statistică (2022). *Accesul populației la tehnologia informațiilor și comunicațiilor în anul 2022*.

- https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/accesul_populatiei_la_tehnologia_i_nformatiei_si_comunicatiilor_romania_2022.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Institutul Național de Statistică. (2023). *Accesul populației la tehnologia informațiilor și comunicațiilor în anul 2023*. https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/accesul_populatiei_la_tehnologia_i_nformatiei_si_comunicatiilor_romania_2023.pdf Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Jakobsen, T. G., & Listhaug, O. (2014). Social Change and the Politics of Protest. In R. Dalton & C. Welzel (Eds.), *The Civic Culture Transformed: From Allegiant to Assertive Citizenship* (pp. 213–239). Cambridge University Press.
- Janssen, D., & Kies, R. (2005). Online Forums and Deliberative Democracy. *Acta Politica*, 40(3), 317–335. <https://doi.org/10.1057/palgrave.ap.5500115>
- Jenkins, H., Purushotma, R., Weigel, M., Clinton, K., & Robison, A. J. (2009). *Confronting the Challenges of Participatory Culture. Media Education for the 21st Century*. The MIT Press.
- Kahne, J., & Bowyer, B. (2018). The Political Significance of Social Media Activity and Social Networks. *Political Communication*, 35(3), 470–493. <https://doi.org/10.1080/10584609.2018.1426662>
- Kahne, J., Lee, N. J., & Feezell, J. T. (2012). Digital media literacy education and online civic and political participation. *International Journal of Communication*, 6, 1–24.
- Karlsson, M., Åström, J., & Adenskog, M. (2021). Democratic Innovation in Times of Crisis: Exploring Changes in Social and Political Trust. *Policy & Internet*, 13(1), 113–133. <https://doi.org/10.1002/poi3.248>
- Khazraee, E., & Novak, A. N. (2018). Digitally Mediated Protest: Social Media Affordances for Collective Identity Construction. *Social Media + Society*, 4(1), 205630511876574. <https://doi.org/10.1177/2056305118765740>
- King, J. E. (2007. február 7–10.). *RUNNING HEAD: Standardized Coefficients in Logistic Regression*. [Konferencia-előadás] Annual meeting of Southwest Educational Research Association, San Antonio, Texas.
- Kiss, T., & Barna, G. (2015). *Médiafogyasztási szokások Erdélyben*. [Kutatásjelentés] <https://issuu.com/lazarlehel/docs/mediafogyasztasi-szokasok-erdelyben> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Kiss, T., Csata, I., & Toró, T. (2020). *Regionális Barométer – 2019. Fejlődési idealizmus, regionális identitások, korrupciópercepció, demokrácia-felfogás és magyarellenesség Romániában*. Bálványos Intézet – Székelyföldi Közpolitikai Intézet.

- Kiss, T., Toró, T., & Jakab, Z. T. (2021). *Magyarellenesség Romániában. Kérdőíves vizsgált, a közoktatásban használt tankönyvek és a román közösségi média tartalomelemzése*. Székelyföldi Közpolitikai Intézet – Bálványos Intézet.
- Kitanova, M. (2020). Youth political participation in the EU: evidence from a cross-national analysis. *Journal of Youth Studies*, 23(7), 819–836. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1636951>
- Kmetty, Z. (2013). *Diskurzusok, nexusok és politikai részvétel. A politikai hálózatok és a politikai diskurzus szerepe a részvételben és a tömbösödésben* [Doktori disszertáció, Eötvös Lóránd Tudományegyetem].
- Kostelka, F., & Rovny, J. (2019). It's Not the Left: Ideology and Protest Participation in Old and New Democracies. *Comparative Political Studies*, 52(11), 1677–1712. <https://doi.org/10.1177/0010414019830717>
- Kwon, K. H., Shao, C., & Nah, S. (2021). Localized social media and civic life: Motivations, trust, and civic participation in local community contexts. *Journal of Information Technology & Politics*, 18(1), 55–69. <https://doi.org/10.1080/19331681.2020.1805086>
- Larson, J. M., Nagler, J., Ronen, J., & Tucker, J. A. (2016. június). *Social Networks and Protest Participation: Evidence from 93 Million Twitter Users*. [Konferencia-előadás] Polnet Conference, St. Louis, MO.
- Loader, B. D., & Mercea, D. (2011). Networking Democracy? Social media innovations in participatory politics. *Information, Communication & Society*, 14(6), 757–769. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2011.592648>
- Matthes, J. (2022). Social Media and the Political Engagement of Young Adults: Between Mobilization and Distraction. *Online Media and Global Communication*, 1(1), 6–22. <https://doi.org/10.1515/omgc-2022-0006>
- Mercea, D. (2014). Towards a Conceptualization of Casual Protest Participation. *East European Politics and Societies: And Cultures*, 28(2), 386–410. <https://doi.org/10.1177/0888325413519672>
- Mercea, D. (2017). Building contention word-by-word: Social media usage in the European Stop ACTA movement. In M. Barisione & A. Michailidou (Eds.), *Social Media and European Politics: Rethinking Power and Legitimacy in the Digital Era*. (pp. 105–122). Palgrave Macmillan.
- Mercea, D. (2022). Tying transnational activism to national protest: Facebook event pages in the 2017 Romanian #rezist demonstrations. *New Media & Society*, 24(8), 1771–1790. <https://doi.org/10.1177/1461444820975725>

- Mercea, D., Burean, T., & Proteasa, V. (2020). Student Participation and Public Facebook Communication: Exploring the Demand and Supply of Political Information in the Romanian #rezist Demonstrations. *International Journal of Communication, 14*, 4136–4159.
- Mihálik, J., Garaj, M., & Bardovič, J. (2022). Social Media and Political Communication of Youth Political Organisations in Slovakia, Czechia and European Level: A Cross-Case Analysis. *Social Sciences, 11*(2), 69. <https://doi.org/10.3390/socsci11020069>
- Muraoka, T., Montgomery, J., Lucas, C., & Tavits, M. (2021). Love and Anger in Global Party Politics. *Journal of Quantitative Description: Digital Media, 1*. <https://doi.org/10.51685/jqd.2021.005>
- Norris, P. (2002. augusztus 29–szeptember 1.). *Democratic Phoenix Agencies, Repertoires, & Targets of Political Activism*. [Konferencia-előadás.] annual meeting of the American Political Science Association, Boston.
- Norris, P. (2004. október 1–2.). *Young People & Political Activism: From the Politics of Loyalties to the Politics of Choice?* [Konferencia-előadás.] Civic engagement in the 21st Century: Toward a Scholarly and Practical Agenda, University of Southern California.
- Norris, P. (2011). *Democratic Deficit. Critical Citizens Revisited*. Cambridge University Press.
- Nowak, J. (2013). Political Communication, Social Media and Popular Culture: The Adisucks Facebook Protest Case Study. In J. G. B. Dobek-Ostrowska (Ed.), *Political Communication in the Era of New Technologies* (pp. 127–146). Peter Lang Publishing Group.
- Oana, I.-E. (2019). Party and protest political participation among students in western and central-eastern Europe. *Partecipazione e Conflitto, 12*(1), 71–111.
- Oross, D. (2020). Versengő demokráciafelfogások, új részvételi lehetőségek? : Képviselet, részvétel, deliberáció és demokratikus innovációk. *Politikatudományi Szemle, 29*(4), 105–120. <https://doi.org/10.30718/POLTUD.HU.2020.4.105>
- Oser, J., Hooghe, M., & Marien, S. (2013). Is Online Participation Distinct from Offline Participation? A Latent Class Analysis of Participation Types and Their Stratification. *Political Research Quarterly, 66*(1), 91–101. <https://doi.org/10.1177/1065912912436695>
- Owen, D. (2018). The Past Decade and Future of Political Media: The Ascendance of Social Media. In F. Gonzalez (Ed.), *Toward a New Enlightenment: A Transcendent Decade* (pp. 406–427). Open Mind, BBVA.
- Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society, 4*(1), 9–27. <https://doi.org/10.1177/14614440222226244>

- Papp Z., A. (2014). A kisebbségi média és identitástermelés viszonyrendszere. In I. Apró (Ed.), *Média és identitás* (pp. 12–37). Médiatudományi Intézet.
- Pariser, E. (2011). *The Filter Bubble. What the Internet is Hiding from You*. The Penguin Press.
- Parlamentul European (2022). *Eurobarometru Flash. Sondaj despre mass-media și știri 2022*. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2832> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Pătruț, M. (2022). ‘Nu plecăm până nu plecați!’ - A Case Study on the Rise of the Digital Civic Activism in Romania (2015-2018). *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(3), 288–307. <https://doi.org/10.18662/brain/13.3/368>
- Pew Research Center (2022). *Teens, Social Media and Technology 2022*. <https://www.pewresearch.org/internet/2022/08/10/teens-social-media-and-technology-2022/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Rainie, L., & Smith, A. (2012). Social networking sites and politics. *Pew Research Center's Internet & American Life Project*. <https://www.pewresearch.org/internet/2012/03/12/social-networking-sites-and-politics/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 07.
- Riedl, M., Schwemmer, C., Ziewiecki, S., & Ross, L. M. (2021). The Rise of Political Influencers—Perspectives on a Trend Towards Meaningful Content. *Frontiers in Communication*, 6. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2021.752656>
- Ruess, C., Hoffmann, C. P., Boulianne, S., & Heger, K. (2023). Online political participation: the evolution of a concept. *Information, Communication & Society*, 26(8), 1495–1512. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.2013919>
- Rusu, S., & Székely, L. (2023). Kárpát-medencei magyar fiatalok média- és tartalomfogyasztási jellemzői. In E. Vita & V. Veres (Eds.), *Változó ifjúság a Kárpát-medence országában* (pp. 226–259). Nemzeti Kisebbségkutató Intézet.
- Sanfilippo, M. R., & Strandburg, K. J. (2021). Privacy governing knowledge in public Facebook groups for political activism. *Information, Communication & Society*, 24(7), 960–977. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1668458>
- Schellewald, A. (2023). Understanding the popularity and affordances of TikTok through user experiences. *Media, Culture & Society*. <https://doi.org/10.1177/01634437221144562>
- Schleffer, G., & Miller, B. (2021). The Political Effects of Social Media Platforms on Different Regime Types. *Texas National Security Review*, 4(3), 78–103.
- Schradie, J. (2018). The Digital Activism Gap: How Class and Costs Shape Online Collective

- Action. *Social Problems*, 65(1), 51–74. <https://doi.org/10.1093/socpro/spx042>
- Shamsu, A. D. (2020). Enhancing Youth Political Participation: The Connection between Facebook Use, Interactivity, Quality Information, Political Interest and Online/Offline Participation. *SAU Journal of Management and Social Sciences*, 5(2), 78–89.
- Sharoni, S. (2012). e - Citizenship : Trustin Government, Political Efficacy, and Political Participation in the Internet Era. *Electronic Media & Politics*, 1(8), 119–135.
- Skoric, M. M., Ying, D., & Ng, Y. (2009). Bowling Online, Not Alone: Online Social Capital and Political Participation in Singapore. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(2), 414–433. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2009.01447.x>
- Statista (2023a). *Most liked social media platforms in Romania in 2023*. <https://www.statista.com/statistics/1385632/romania-most-liked-social-media-platforms/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Statista (2023b). *Most popular social networks worldwide as of January 2023, ranked by number of monthly active users*. <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> Data ultimei accesări: 2024. 02. 27.
- Strömbäck, J., Falasca, K., & Kruike-meier, S. (2018). The Mix of Media Use Matters: Investigating the Effects of Individual News Repertoires on Offline and Online Political Participation. *Political Communication*, 35(3), 413–432. <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1385549>
- Szabó, A. (2010). A politikai tiltakozás elmélete. *Jog, Állam, Politika*, 2(2), 121–137.
- Szabó, G., & Mihályffy, Z. (2009). Politikai kommunikáció az interneten. *Politikatudományi Szemle*, XVIII(2), 81–102.
- Szabó, M. (2006). *Politikai idegen - A politika diszkurzív szereplőinek elméleti értelmezése*. L'Harmattan Kiadó.
- Székely, L., & Rusu, S. (2022). Trendek és mintázatok a Kárpát-medencei magyar fiatalok média- és információfogyasztásában. *Kisebbségi Szemle*, 2, 41–68.
- Theocharis, Y. (2011). Young people, political participation and online postmaterialism in Greece. *New Media & Society*, 13(2), 203–223. <https://doi.org/10.1177/1461444810370733>
- Theocharis, Y., Boulianne, S., Koc-Michalska, K., & Bimber, B. (2023). Platform affordances and political participation: how social media reshape political engagement. *West European Politics*, 46(4), 788–811. <https://doi.org/10.1080/01402382.2022.2087410>
- Theocharis, Y., Moor, J., & Deth, J. W. (2021). Digitally Networked Participation and Lifestyle Politics as New Modes of Political Participation. *Policy & Internet*, 13(1), 30–53.

<https://doi.org/10.1002/poi3.231>

- Tőkés, G. (2014). Social Networking Practices of Young Romanians. *Acta Universitatis Sapientiae, Communicatio, 1*, 87–106.
- Tőkés, G. (2022). The Third-level Digital Divide among Elderly Hungarians in Romania. *Acta Ethnographica Hungarica, 66*(1), 241–259. <https://doi.org/10.1556/022.2021.00005>
- Tőkés, G. E. (2023). Digitális kirekesztés vs. digitális befogadás Romániában. *Korunk, (3)*, 49–59.
- Tőkés, G., & Velicu, A. (2015). “I Learned All by Myself”: Romanian Young People’s Self-Perception of Their Digital Competence. *Acta Universitatis Sapientiae, Communicatio, 2*, 67–91.
- Toró, T., Kiss, T., & Geambaşu, R. (2022). *Oltásszkepticizmus és a koronavírussal kapcsolatos attitűdök Romániában és az erdélyi magyarok körében*. https://balvanyos.org/wp-content/uploads/2023/07/Oltasszkepticizmus-es-a-koronavirussal-kapcsolatos-attitudok_2021-1-1.pdf Data ultimeii accesării: 2024. 02. 27.
- Uldam, J. (2018). Social media visibility: challenges to activism. *Media, Culture & Society, 40*(1), 41–58. <https://doi.org/10.1177/0163443717704997>
- Vaccari, C., & Valeriani, A. (2018). Digital Political Talk and Political Participation: Comparing Established and Third Wave Democracies. *SAGE Open, 8*(2), 1–14. <https://doi.org/10.1177/2158244018784986>
- Vajda, A., & Tőkés, G. E. (2019). Digital Media Use of Older Adults in Mureş County, Romania. *Acta Universitatis Sapientiae, Communicatio, 6*(1), 131–146. <https://doi.org/10.2478/auscom-2019-0008>
- van Deursen, A. J. A. M., Helsper, E. J., & Eynon, R. (2016). Development and validation of the Internet Skills Scale (ISS). *Information, Communication & Society, 19*(6), 804–823. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1078834>
- Vasilu, R. (2020). Trust in Institutions and Political Engagement Among Students: a Quantitative Research. *Analele Ştiinţifice Ale Universităţii “Alexandru Ioan Cuza” Din Iaşi. Sociologie Şi Asistenţă Socială, 13*(1), 139–150.
- Vesnic-Alujevic, L. (2012). Political participation and web 2.0 in Europe: A case study of Facebook. *Public Relations Review, 38*(3), 466–470. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2012.01.010>
- Vie, S. (2014). In defense of “slacktivism”: The Human Rights Campaign Facebook logo as digital activism. *First Monday, 19*(4). <https://doi.org/10.5210/fm.v19i4.4961>
- Visser, S., & Stolle, D. (2012. június 15–17.). *Spill-over effects between Facebook and*

- on/offline political participation? Evidence from a two-wave panel study*. [Konferencia-előadás]. Canadian Political Science Association Annual Meeting, Edmonton, AB.
- Visser, S., & Stolle, D. (2014). The Internet and new modes of political participation: online versus offline participation. *Information, Communication & Society*, 17(8), 937–955. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.867356>
- Vitak, J., Zube, P., Smock, A., Carr, C. T., Ellison, N., & Lampe, C. (2011). It's Complicated: Facebook Users' Political Participation in the 2008 Election. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(3), 107–114. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0226>
- Vodă, A. I., Gradinaru, C., Cautisanu, C., & Poleac, G. (2022). Student's digital competences in Belgium and Romania: A comparative analysis. *Frontiers in Education*, 7. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1034252>
- Voorveld, H. A. M., van Noort, G., Muntinga, D. G., & Bronner, F. (2018). Engagement with Social Media and Social Media Advertising: The Differentiating Role of Platform Type. *Journal of Advertising*, 47(1), 38–54. <https://doi.org/10.1080/00913367.2017.1405754>
- Vu, H. T., Blomberg, M., Seo, H., Liu, Y., Shayesteh, F., & Do, H. V. (2021). Social Media and Environmental Activism: Framing Climate Change on Facebook by Global NGOs. *Science Communication*, 43(1), 91–115. <https://doi.org/10.1177/1075547020971644>
- Wei, R., & Xu, L. Z. (2019). New Media and Politics: A Synopsis of Theories, Issues, and Research. In *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.104>
- Welzel, C., & Dalton, R. (2014). From Allegiant to Assertive Citizens. In R. Dalton & C. Welzel (Eds.), *The Civic Culture Transformed: From Allegiant to Assertive Citizenship* (pp. 282–306). Cambridge University Press.
- Wright, S., Graham, T., & Jackson, D. (2016). Third Space, Social Media, and Everyday Political Talk. In A. Bruns, G. Enli, E. Skogerbø, A. O. Larsson, & C. Christensen (Eds.), *The Routledge Companion to Social Media and Politics* (pp. 74–88). Routledge.
- You, Y., & Wang, Z. (2020). The Internet, political trust, and regime types: a cross-national and multilevel analysis. *Japanese Journal of Political Science*, 21(2), 68–89. <https://doi.org/10.1017/S1468109919000203>
- Zhao, X., & Abidin, C. (2023). The “Fox Eye” Challenge Trend: Anti-Racism Work, Platform Affordances, and the Vernacular of Gesticular Activism on TikTok. *Social Media + Society*, 9(1), 205630512311575. <https://doi.org/10.1177/20563051231157590>